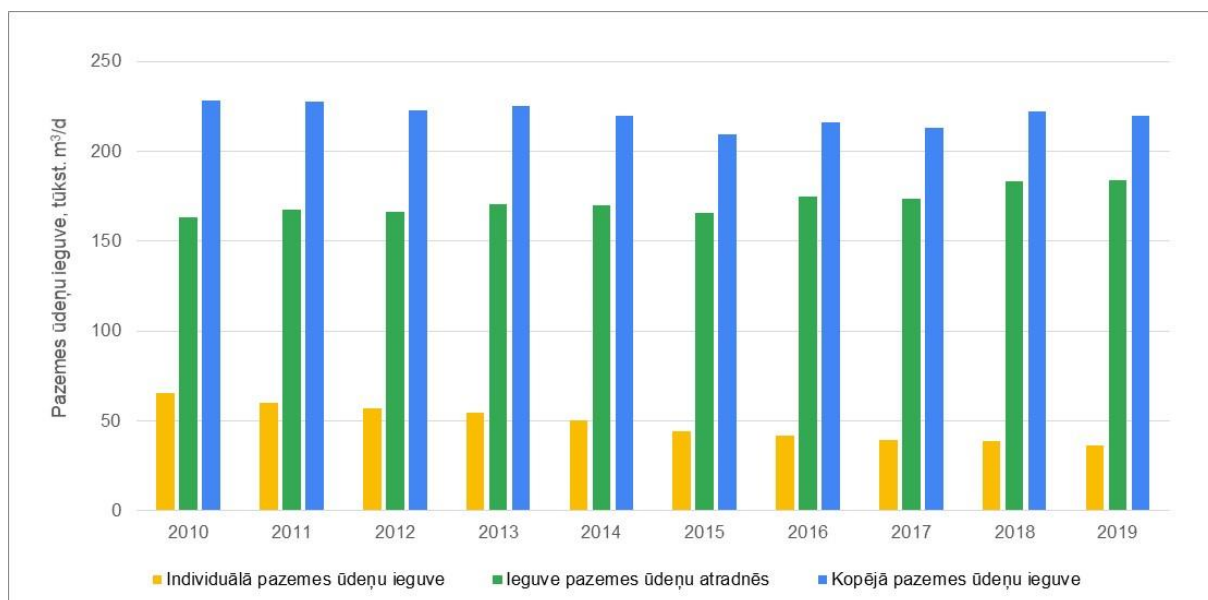
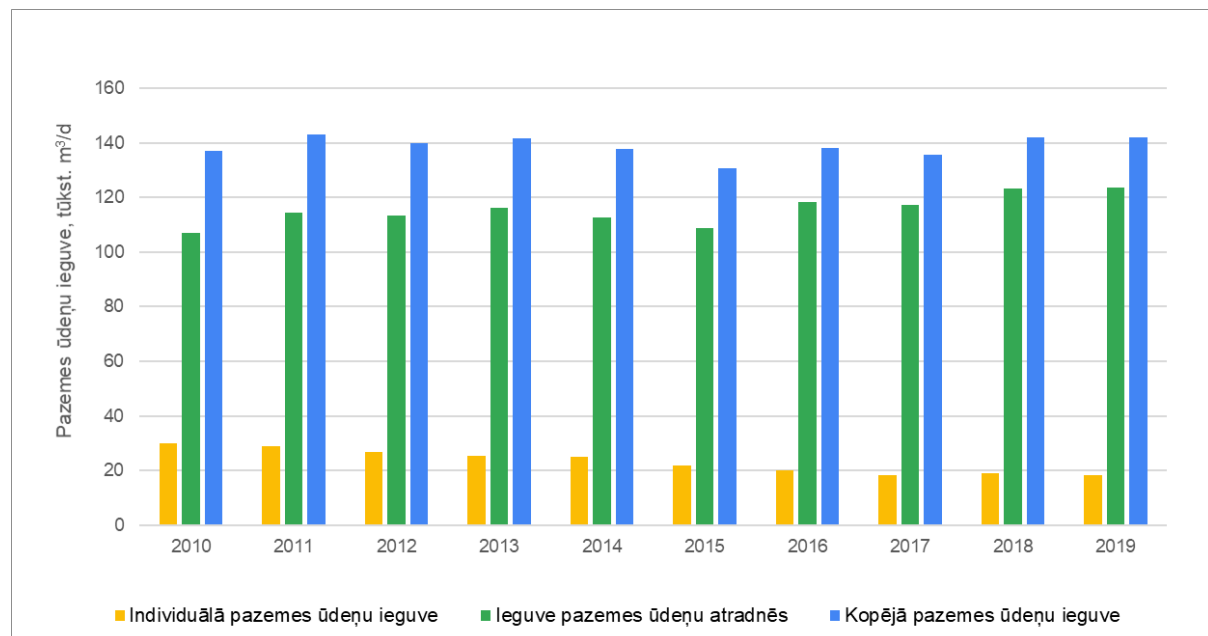

3.8.3.1. Ūdens ieguve

Kopējā pazemes ūdeņu ieguve laika posmā no 2010.-2019. gadam Latvijā nav būtiski mainījusies un vidēji sastāda 220 tūkst. m³ dienā (skat. 3.8.3.1.1. attēlu). Pārliciecināši lielāko ūdens apjomu iegūst no pazemes ūdeņu atradnēm (vietas, kurās iegūst vairāk par 100 m³ pazemes ūdens dienā), kamēr šī proporcija var būt mainīga atsevišķu PŪO līmenī, kur mēdz dominēt ieguve no individuālajiem urbumiem.

3.8.3.1.1. attēls. Pazemes ūdeņu kopējā ieguve, kā arī ieguve no pazemes ūdeņu atradnēm un individuālajiem urbumiem laika posmā no 2010.-2019. gadam Latvijā

3.8.3.1.2. attēls. Pazemes ūdeņu kopējā ieguve, kā arī ieguve no pazemes ūdeņu atradnēm un individuālajiem urbumiem laika posmā no 2010.-2019. gadam Daugavas upju baseinu apgabala PŪO

Arī Daugavas upju baseina apgabalā kopējā pazemes ūdeņu ieguve laika posmā no 2010.-2019. gadam nav būtiski mainījusies un vidēji sastāda 139 tūkst. m³ dienā (skat. 3.8.3.2.2. attēlu), kas veido lielāko daļu Latvijas kopējās pazemes ūdeņu ieguves. Kopumā pārliecinoši dominē ieguve no pazemes ūdeņu atradnēm, un ir novērojams, ka ieguves apjomi no individuālajiem urbumiem turpina samazināties, kamēr kopējā ieguve paliek nemainīga.

Zemāk sniegts novērtējums pazemes ūdeņu ieguves intensitātei attiecībā pret aprēķinātajiem krājumiem¹ Daugavas upju baseinu apgabalā, PŪO līmenī. Krājumu aprēķins tiek veikts tikai pazemes ūdeņu atradnēs jeb vietās, kas diennaktī iegūst vairāk par 100 m³ pazemes ūdens. Novērtējuma sagatavošanai tika izmantoti dati no Valsts statistikas pārskata veidlapām "Nr.2-Ūdens. Pārskats par ūdens resursu lietošanu" (2-Ūdens) par laika periodu no 2000. gada līdz 2019.gadam, kas ir oficiālais informācijas avots par pazemes ūdeņu ieguvi Latvijā².

Tabulā 3.8.3.1.1. salīdzinātas izmaiņas starp 1. un 2. apsaimniekošanas ciklu. Ņemot vērā datu pieejamību, 1. apsaimniekošanas ciklu raksturo datu kopa no 2010.-2014. gadam, bet 2. apsaimniekošanas ciklu raksturo datu kopa no 2015.-2019. gadam. Tabulā norādīts pazemes ūdens atradņu minimālais un maksimālais skaits, vidējots ūdens izlietojums % pazemes ūdeņu atradnēs, kas aprēķināts kā starpība no atradnē aprēķinātajiem krājumiem un iegūto pazemes ūdeņu apjoma konkrētā periodā, kā arī norādīta vidējota individuālās ūdens ieguves nozīme kopējā ieguves bilanci, PŪO līmenī.

3.8.3.1.1. tabula. Pazemes ūdens ieguves intensitātes novērtējums PŪO līmenī

PŪO kods	1. apsaimniekošanas cikls			2.apsaimniekošanas cikls		
	Pazemes ūdeņu atradnes		leguves īpatsvars individuālajos urbumos	Pazemes ūdeņu atradnes		leguves īpatsvars individuālajos urbumos
	Skaitis (no, līdz)	Ūdens izlietojums % (vid/min, maks)	% no kopējās ieguves	Skaitis (no, līdz)	Ūdens izlietojums % (vid/min, maks)	% no kopējās ieguves
Q1+Q2	8-9	27/3-95	<1	8-9	29/3-96	<1
D7	3-4	18/0-33	86	4-5	24/0-44	51
D8	10	16/0-42	49	10-11	20/0-72	41
D9	4	26/1-51	69	4-5	38/1-79	60
D10	4-5	23/0-58	33	5	31/0-79	23
A7	23-27	20/0-80	20	21-27	23/0-65	18
A8	62-79	30/0-88	21	95-101	34/0-193	14

Daugavas upju baseinu apgabalā, salīdzinājumā ar 1. apsaimniekošanas periodu visos no astoņiem PŪO ir samazinājies individuālās ieguves īpatsvars, kas varētu būt skaidrojams ar pieslēgumu skaita pieaugumu centralizētajai ūdens apgādei. Otrajā apsaimniekošanas ciklā pazemes ūdeņu ieguve no individuālajiem urbumiem dominē PŪO D9, bet aptuveni pusi sastāda PŪO D7 un D8. Pazemes ūdeņu

¹ Aprēķinātie krājumi ir pazemes ūdeņu atradnes izpētes un krājumu akceptēšanas laikā noteiktais droši ekspluatējamo pazemes ūdeņu apjoms parasti tuvāko 25 gadu periodā. To nosaka balstoties uz operatora pieprasīto un paredzamo ūdens ieguves apjomu, kas gandrīz vienmēr nozīmē, ka teorētiski pieejamie pazemes ūdeņu apjomi ir krietni lielāki.

² Ministru kabineta 2017. gada 23. maija noteikumi Nr. 271 "Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām". <https://likumi.lv/ta/id/291027>

ieguve no pazemes ūdeņu atradnēm dominē PŪO Q1 un Q2, D10, A7 un A8. Jāatzīmē, ka Q1 un Q2 atrodas trīs "Baltezers" atradnes, kā arī atradnes "Remberģi" un "Zaķumuiža", kas nodrošina teju pusi galvaspilsētas – Rīgas centralizēto ūdensapgādi.

Vidējais ūdens izlietojums pazemes ūdeņu atradnēs nesasniedz pat 50% aprēķināto krājumu abos apsaimniekošanas ciklos, kas norāda, ka pazemes ūdeņu resursi PŪO līmenī nav pakļauti izsīkšanai. Izņēmums ir PŪO A8 atradne "Saurieši", kas ekspluatēja Gaujas (D₃gj) ūdens nesējslāņa hlorīdu saldūdeņus nedaudz virs aprēķināto krājumu apjoma, tā rezultātā tika veikta krājumu pārrēķināšana un bija iespējams palielināt ieguves apjomus, neradot draudus krājumu izsīkšanai. Savukārt tā paša PŪO A8 atradnē "Artesium" tiek ekspluatēti Gaujas (D₃gj) ūdens nesējslāņa saldūdeņi teju divas reizes pārsniedzot aprēķinātos krājumus. Ņemot vērā, ka 2019. gadā ieguve pārsniedza aprēķinātos krājumus pat sešas reizes un nav veikts pārrēķins, pastāv drauds ūdens resursu nodrošinājumam.

Daugavas upju baseinam piederošajos PŪO tiek iegūti tikai saldūdeņi. Izņēmums ir PŪO A8, kur vienā atradnē "Saurieši" tiek iegūts hlorīdu saldūdens. Saldūdeņi ir ūdeņi, kuros sausnes saturs nepārsniedz 1 g/l. Savukārt hlorīdu saldūdeņi ir saldūdeņi ar hlorīdu saturu virs dzeramā ūdens normas, 250 mg/l³.

LVĢMC ikgadēji sagatavo pazemes ūdeņu krājumu bilanci⁴, kurā apkopo datus par iegūto ūdens apjomu pazemes ūdeņu atradnēs, kā arī kvalitātes un kvantitātes (līmeņu) izmaiņu tendencēm. Tur iespējams iegūt detalizētu informāciju par katru atradni, tajā skaitā identificētajām neatbilstībām un veiktajām izmaiņām. Jāatzīmē, ka bilancē pazemes ūdeņu kvalitātes izmaiņas tiek vērtētas attiecībā pret atradnes pases kritērijiem, kas nenozīmē, ka ūdens pazemes ūdeņu atradnē atbilst dzeramā ūdens kvalitātes vai ES direktīvu izvirzītajām prasībām. Attiecīgi, lai atvieglotu ziņošanu, tiek rekomendēts papildināt bilances novērtējumu vismaz ar atbilstības ūdens struktūrdirektīvas un Gruntsūdeņu direktīvas prasībām novērtējumu, kā arī veidot sasaisti ar upju baseiniem un PŪO.

Divi no astoņiem Daugavas baseina PŪO ir pārrobežu. PŪO A7 ir pārrobežu ar saistīto Lietuvas PŪO D1, savukārt PŪO A8 ar saistīto Igaunijas PŪO 25. Sākotnējā kvantitatīvā pārrobežu PŪO stāvokļa novērtējumā ar Lietuvu ūdens ieguve kopumā nepārsniedza aprēķinātos krājumus⁵. Bet sākotnējais kvantitatīvais pārrobežu PŪO stāvokļa novērtējums ar Igauniju vēl nav veikts un tiks pabeigts 2022. gadā⁶.

³ Ministru kabineta 2011. gada 6. septembra noteikumi Nr. 696 "Zemes dziļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas kārtība, kā arī publiskas personas zemes iznomāšanas kārtība zemes dziļu izmantošanai". <https://likumi.lv/ta/id/236750>

⁴ Pazemes ūdeņu krājumu bilances <https://www.meteo.lv/lapas/geologija/derigo-izraktenu-atradnu-registrs/derigo-izraktenu-krajumu-bilance/derigo-izraktenu-krajumu-bilance?id=1472&nid=659>

⁵ B – solutions initiative's pilot action "Lithuanian Geological Survey and Latvian Environment, Geology and Meteorology Centre institutional cooperation on cross-border groundwater management". <https://www.meteo.lv/lapas/projekta-b-solutions-informacija?id=2459&nid=1176>

⁶ Joint actions for more efficient management of common groundwater resources (WaterAct). <https://www.meteo.lv/lapas/joint-actions-for-more-efficient-management-of-common-groundwater-reso?id=2495&nid=1157>